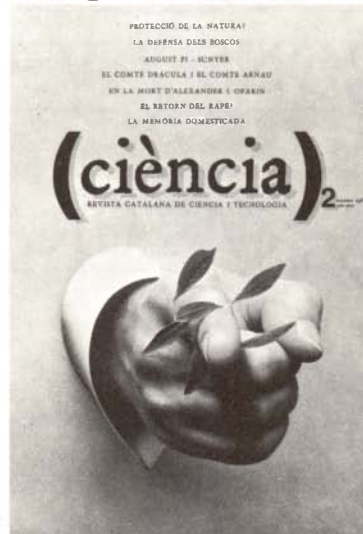

PROTECCIÓ DE LA NATURA?

(ciència 2

setembre 1980) 5

Protecció de la Natura? Ve't aquí un enunciat que, comptat i debatut, comporta no poca presumpció. Perquè, qui pot protegir la Natura? de què cal protegir-la? Mirat més de prop, però, potser l'enunciat trasllueix més aviat una por i una lucidesa en unes petites engrunes de la part més organitzada d'això que anomenem Natura.

En efecte, si la revolució copernicana desplaça l'home del centre de l'Univers, si la teoria darwiniana de l'evolució fixa els lligams genètics de l'espècie humana amb la resta del món viu, l'acceptació dels principis generals de l'ecologia porta a reconèixer —com diu Margalef— la unitat *funcional* de la nostra espècie amb la resta de la Natura.

Aquesta constatació no és gens banal. Si l'home és part de la Natura, també ho són el seu treball i els productes d'aquest, que foren formes d'*autotransformació* de la mateixa Natura en la seva evolució. I, tanmateix, quan parlem de *protecció de la Natura*, sempre és implícit que l'"enemic" del qual cal protegir-la és justament aquesta fracció conscient de la biosfera que és la nostra espècie, que amenaça, amb la seva acció, alterar o destruir els "equilibris naturals".

Aquest plantejament, que veiem repetir diàriament (sovint amb la millor intenció) als mitjans d'informació i als ecologistes, no passa de ser un plantejament extremadament simplista i maniqueu de la complexa relació de l'home amb la resta d'elements de la Natura. Perquè, és clar, no n'hi ha prou de contraposar una Natura idealitzada, que s'identifica amb el Bé absolut, amb un Home —també idealitzat— marcat pel pecat i identificable amb el Mal. A la Natura, sense intervenció de l'home (ni de l'Home) també hi ha daltabaixos, transformacions, cataclismes, desequilibris; no poques de les intervencions de les societats humanes sobre la resta d'elements de la Natura han estat dirigides —amb més o menys encert i/o èxit— a evitar els efectes nocius que per a aquestes societats ha tingut o tenen aquests daltabaixos intrínsecs a la Natura (inundacions, secades, malures, terratrèmols, gelades, etc.).

Protecció de la Natura o protecció de l'home? Perquè, si hem de ser sincers del tot, hem de reconèixer que, fora d'algun naturalista enyoradís d'arcàdies que mai no han existit (i en les quals, en tot cas, el naturalista en qüestió no hauria tingut gens assegurada la supervivència), per allò que de debò ens preocupa la protecció de la Natura és perquè ens comencem a adonar que la supervivència de la nostra espècie en unes condicions veritablement humanes (i per això mateix, naturals) depèn en bona part que sapiguem mantenir indefinidament la biosfera en un estat d'equilibri autoregurable. L'home pot transformar la Natura, i encara més d'aquesta transformació depèn la seva supervivència, però —com diu Terradas— cal assegurar-se al mateix temps que el nou sistema establert podrà continuar funcionant. La consciència que cada vegada més anem tenint que els grups humans més poderosos, dotats de més capacitat per a transformar la Natura, —tant si es tracta d'Estats, com de multinacionals, com de classes socials—, tenen molta menys cura d'assegurar-se que els nous equilibris que estableixen siguin compatibles amb una mínima qualitat de vida de la majoria dels humans que de la persistència de llur pròpia preeminència, fa més viu que mai l'interès per la protecció de la Natura.

Per si calgués demostrar-ho, dos textos —l'un plantejant el problema a escala mundial; l'altre fent-ho a escala dels Països Catalans— coincideixen, entre altres materials sobre la qüestió, en aquest número de (ciència).

El primer, elaborat sota els auspicis de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN), té una visió molt global i considera totes les activitats humanes que afecten l'equilibri de la biosfera a fi d'intentar definir una estratègia global per a la conservació... de l'home. El segon treball, elaborat per un col·lectiu en el qual han participat departaments universitaris de Barcelona, Ciutat de Mallorca, Girona i València, parteix de la realitat d'un territori profundament urbanitzat en què més de la meitat de la població viu en ciutats de més de 50.000 habitants, i per això fa referència explícita a l'"ordenació de l'espai no urbanitzat".

"He somiat amb Orfeu a la porta oberta de l'Ombra", escriví Carles Riba...

Tant de bo siguem encara a temps d'evitar el trànsit tumultuós de la humanitat sencera per "la porta oberta de l'Ombra".